

N:o 27.

Ank. till Riksd. kansli den 6 april 1908, kl. 4,30 m.

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 5, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förslag till lag om näringsmedel.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 6, har herr *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm hemställt, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det tacktes Kungl. Maj:t förelägga Riksdagen förslag till näringsmedelslag.»

Till stöd för denna sin hemställan har motionären anført följande:

»Med undantag för några enstaka förordningar, såsom den angående margarin, och utöfver den allmänna strafflagens bestämmelser rörande att sälja »mängdt för omängdt» ha vi i vårt land, till skillnad från andra kulturländer, ingen speciell lifsmedelslagstiftning. Tyskland har sedan år 1879 en detaljerad lag angående närings- och njutningsmedel. England har en allmän lifsmedelslag af år 1875 jämte flera specialförordningar och talrika hithörande bestämmelser i tullagstiftningen. Frankrike har, utom bestämmelserna i Code pénale, tre speciallagar af åren 1851, 1855 och 1857 med senare bearbetningar och tillägg. Belgien har en lifsmedelslag sedan år 1890, Schweiz sedan 1876, Danmark sedan 1894 o. s. v.

I Förenta staterna, där äfven detaljerade bestämmelser på detta område finnas, har frågan om deras skärpande blifvit aktuell genom den bekanta »köttskandalen» i Chicago.

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 26 Häft. (N:o 27.) 1

Är det nu bättre hos oss? Svaret få vi genom att taga del af de erfarenheter, som framlagts i det svenska arbetet Illustrerad Varulexikon af Ekenberg och Landin, Stockholm 1894. En utredning i frågan har vidare lämnats år 1898 af handelskemisten i Stockholm, John Landin, i n:o 73 af studentföreningen Verdandis småskrifter, behandlande ämnet »Förfalskningar af närings- och njutningsmedel». Ur inledningen till denna broschyr tillåter jag mig hämta följande bemärkningar af den erfarne fackmannen:

I sin sista afhandling »Den hvita rasens framtid» faller Viktor Rydberg bl. a. följande omdömen öfver »de hvita» i vår tid: »Varuförfalskningar och andra slag af kommersiellt svek betraktas knappt längre som vanhederliga handlingar, de kunna åtminstone vänta ett mycket mildt omdöme, när de krönas af framgång»; samt: »Förfalskningen af födoämnen, af drycker och industriella alster har fått vetenskapliga grundvalar. Kemien och fysiken användas lika mycket till att bedraga och fördärfva människosläktet som till att gagna det.»

Är det verkligen så illa ställt?

Omdömena må synas starka, men en opartisk fackman på varukännedomens område måste erkänna, att de innebära åtminstone en ganska hög grad af sanning. Tvifvelsutän hafva varuförfalskningar förekommit i lägre eller högre grad sedan urminnes tid, men i våra dagars ohejdade ekonomiska täflings- och utträngningsstrider på alla områden, då därjämte den moderna naturforskningens resultat gifvit möjlighet till åstadkommande af »finare» förfalskningar, synas dessa hafva nått ett större omfång än någonsin tillföre. Detta gäller ej minst om de otvifvelaktigt viktigaste varuslagen: våra närings- och njutningsmedel.

Att vi till de viktigaste varuslagen hänföra näringsmedlen torde ej förvåna någon, enär dessa ju äro nödvändiga för lifvets uppehållande. Och njutningsmedlen? Ja, i många fall är det svårt att exakt uppdraga gränsen mellan näringsmedel och njutningsmedel (såsom i fråga om socker, maltdrycker etc.) men äfven i allmänhet taget får njutningsmedlens betydelse för den mänskliga näringen helt visst icke underskattas, och ej utan skäl säger en framstående vetenskapsman på detta område, (v. Pettenkofer), att njutningsmedlen äro sanna människovänner, som förhjälpa vår organism öfver många svårigheter. De kunna liknas vid smörjmedel för kraftmaskiner, i det att de visserligen icke ersätta ångan och göra densamma umbärlig, men bidraga till en lättare och mera regelbunden verksamhet samt i väsentlig mån förekomma maskinens nötning. För att åstadkomma detta senare är dock valet af njutningsmedel af största betydelse; de få icke angräpa maskindelarna, utan måste, som man säger, vara oskadliga. Då sålunda vårt välbefinnande, vår hälsa och vårt lif äro beroende bland annat af, att våra närings- och njutningsmedel äro oförfalskade och af god beskaffenhet, så är ju frågan härom ägnad att vara föremål för vår största uppmärksamhet och vårt lifligaste intresse.

Lifsmiddelsundersökningar utföras dock äfven hos oss i ganska stort omfång af hälsovårdsmyndigheter och kemiska laboratorier och hafva dylika bland annat utgjort en icke obetydlig procent af de hundratusen analyser, som utförts å kemiskt tekniska byrån i Stockholm sedan dennas etablerande för något öfver 25 år sedan. Det är på grund af dels de resultat, som vunnits under dessa undersökningar, dels föreliggande erfarenhet i öfrigt från in- och utlandet, som efterföljande framställning om förfalskningar af närings- och njutningsmedel samt sätten för deras påvisande skall gifvas.

Afhandlingen redogör för förfalskningar af: I. Animaliska näringsmedel, först och främst *mjöl*k. Författaren visar af erfarenhet för hvilka mångfaldiga förfalskningar och tillblandningar mjölken är utsatt och hvilka anspråk, som böra ställas på densamma. Vidare redogöres för förfalskningar af *smör*, *ost*, *kött*, *fisk*, *korf* och diverse *kött*- och *fisk*konserver;

II. Vegetabiliska näringsmedel: mjöl, bröd, konditorivaror, grönsakskonserver, vegetabiliska oljor, socker och sirap; samt III A. Njutningsmedel, som innehålla antingen alkaloider eller eteriska oljor såsom kaffe, té, kakao, chokolad, kryddor, ättika och tobak; B. Alkoholhaltiga njutningsmedel såsom vin, maldrycker, konjak, rom, arrak, brännvin, likörer, punsch; och C. Mineralvatten. Att något måste göras äfven hos oss, har man väl ock småningom börjat mera allmänt inse. Sålunda upptages uti det utarbetade förslaget till ny giftstadga en hel del bestämmelser angående »för förtäring afsedda varor». Fränsedt det mindre lyckliga formulerandet af en del af sistnämnda bestämmelser (så t. ex. skulle enligt dessa lutfisk blifva en förbjuden vara!) äro de alltför litet omfattande. Sådant lappverk som dylika bestämmelsers kombinerande med en giftstadga blefve i hvarje händelse till föga gagn. *Hvad som behöfves är en särskild svensk näringsmedelslag i analogi med förhållandet i de öfriga kulturländerna. Exakta bestämmelser rörande renhetsbegrepp och tillåtna halter af vissa inblandningar i olika varor äro i såväl producenters och handlandes som konsumenters intresse.*

På det fjärde allmänna svenska teknikermötet i Norrköping 1906 höll förenämnde handelskemisten Landin ytterligare ett föredrag i detta ämne, och mötet beslöt enhälligt att göra följande uttalande: *Teknikermötets i Norrköping 1906 kemiska sektion anser en särskild svensk näringsmedelslag, i likhet med förhållandet i andra kulturländer, vara af behovet påkallad.*

Kemistsamfundet i Stockholm har med anledning af frågans stora vikt vidtagit anstalter för en del närmare utredningar rörande lagstiftningen i andra länder till belysande af ämnet, för att därmed, om möjligt, påskynda de nödiga lagstiftningsåtgärderna.»

Då motionen icke meddelar något angående de lagar, förordningar och stadganden, som i vårt land för närvarande äro tillämpliga på det af motionären åsyftade området, och då den i afseende på utländska förhållanden endast innehåller rubrikerna på en del lifsmedelslagar, så har utskottet ansett som sin första uppgift vid behandlingen af den föreliggande motionen att redogöra för det väsentligaste af nu gällande bestämmelser angående handel med närings- och njutningsmedel såväl inom vårt eget land som ock inom de af motionären åberopade länderna Tyskland, Belgien, Danmark och Frankrike.

*Utskottets
yttrande.*

Sverige.*Strafflagen kap. 22.*

§ 3. Säljer man eller utlämnar eljest till annans begagnande veterligen förfalskade lifsmedel, och är vid den förfalskning ämne nyttjad, som för människors lif eller hälsa farligt är; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Får någon af de lifsmedel svår kroppsskada; då skall till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas. Ljuter någon däraf döden; varde den brottslige dömd till straffarbete på listid eller i tio år.

Bjuder man till annan ut sådana veterligen förfalskade lifsmedel, som ofvan sagda äro; varde, där de ej emottagas, ändå dömd till straffarbete i högst två år.

Beträdes handlande eller annan, hvars yrke är att sälja eller bereda lifsmedel, med brott, som i denna § sägs; miste han ock den näringsrätt.

§ 13. Fordrar man betalning för gäld — — — — —; straffes med böter eller fängelse.

Lag samma vare, där man säljer eller annorledes emot vedergällning föryttrar ondt för godt, mängdt för omängdt eller det, hvaruti man vet fel vara, utan att sådant uppenbara — — — — —;

Kungl. Maj:ts hälsovårdsstadga för riket 25 sept. 1874.

§ 15 mom. 1. Kött af djur, som varit behäftadt med sådan smittosam sjukdom, att dess förtärande är skadligt, samt födoämne eller dryckesvara, som till följd af förskämning, felaktig beredning eller af annan orsak är skadlig för hälsan eller otjänlig till människoföda, må icke i stad till salu hållas eller för sådant ändamål dit införas. (Kungl. kungörelsen den 6 november 1885.)

2). Hälsovårdsnämnden äger fördenskull att låta anhålla sådan vara, om hvilken i föregående moment sägs, då den anträffas å allmän saluplats, i lägenhet afsedd för sådan varas försäljning eller yrkesmässiga beredning eller för allmän spisning eller utskänkning med till samma lägenhet hörande upplag och förvaringsrum af hvad beskaffenhet de vara må; så ock vid hamn, järnvägsstation eller annat dylikt ställe under förhållanden, som utvisa, att varan är afsedd till försäljning såsom människoföda. (Kungl. kungörelsen den 6 november 1885.)

3). Hälsovårdsnämnd äger, där sådant anses nödigt, att af till för-

säljning afsedt födoämne eller dryckesvara låta taga prof för undersökning, dock emot ersättning enligt vanligt handelspris. I afvaktan på resultatet af sådan undersökning, som bör med största möjliga skyndsamhet utföras, må försäljning af en skäligen misstänkt vara kunna af nämnden förbjudas. För prof, som erfordras vid köttbesiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus, äger ersättning ej rum. (Kungl. kungörelsen den 31 december 1897.)

4). Där farsot härjar eller annan giltig anledning förefinnes, äger hälsovårdsnämnden äfven förbjuda att, så länge anledningen fortfar, till salu i stad hålla omogen frukt eller frukt af visst slag eller annat födoämne, hvars förtärande vederbörande läkare intygar vara menligt för hälsotillståndet. (Kungl. kungörelsen den 6 november 1885.)

Lag angående köttbesiktning och slakthus 22 december 1897 (med ändring 25 maj 1905).

§ 1. mom. 1. Köttbesiktningstvång, innefattande förbud att inom visst område till salu hålla eller utbjuda till människoföda afsedt, färskt, rått kött af nötkreatur, får, get, svin eller häst, därest köttet icke är, efter undersökning af besiktningsman, försedt med stämpel — — — eller åtföljdt af sådant bevis — — — må för stad eller visst område däraf på framställning af stadsfullmäktige — — — af Konungens befallningshafvande stadgas, under villkor att genom stadens försorg och på dess bekostnad anställas nödigt antal besiktningsmän och vidtagas de öfriga åtgärder, som erfordras för att köttbesiktning inom ifrågavarande område må kunna utan större vare sig tidsutdräkt eller annan olägenhet äga rum; — — —.

§ 2. mom. 1. Slakttvång, innefattande förbud att slakta djur af de slag, som äro nämnda i § 1 annorstädes än i särskildt för ändamålet inrättadt och till allmänt begagnande upplåtet offentligt slakthus, kan stadgas för stad eller visst område däraf. — — — Det ankommer på Konungens befallningshafvande att i den ordning och under de villkor, som i § 1 omförmälas, stadga, att slakttvång skall vara gällande — —.

§ 4, mom. 1. Besiktningsman skall vara legitimerad veterinär.

Kungl. Maj:ts förordning angående åtgärder mot missbruk i vissa fall vid bedrifvande af slakterirörelse 31 december 1897.

§ 1. Uppstår i stad, där slakttvång är gällande, särskild fara i hälsoväg till följd af någon utanför staden bedrifven slakterirörelse eller

yrkesmässig beredning af köttvaror, äger på framställning af stadens hälsovårdsnämnd Konungens befallningshafvande föreskrifva anordningar och vidtaga åtgärder, som pröfvas tjänliga och leda till farans undanröjande.

Kungl. Maj:ts kungörelse 31 december 1897 med särskilda föreskrifter om besiktning och stämpling af kött enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus.

Kungl. Maj:ts förordning 13 oktober 1905 angående kontroll å tillverkningen af margarin m. m.

Kungl. Maj:ts giftstadga 7 december 1906.

§ 23. Giftigt ämne må ej förvaras eller utlämnas i öl-, vin-, brännvin- eller mineralvattenflaska eller i annat kärl (dricksglas, kopp, tillbringare eller dylikt), som på grund af dess sedvanliga användning kan gifva anledning till förväxling.

§ 27. Ej må till salu hållas eller försälas

a) kosmetiskt medel eller annat toalettmedel, innehållande blyförening eller giftig färg,

b) barnleksak, målad eller tryckt med giftig färg eller eljest innehållande giftigt ämne. — — —

§ 29. Vara, afsedd till förtäring, må ej till salu hållas eller försälas, om den innehåller giftigt ämne af första eller andra klassen, och ej heller om den innehåller ämne, som omförmäles i Förteckning IV vid denna stadga. Denna förteckning skall minst hvar tredje år af medicinalstyrelsen hos Kungl. Maj:t anmälas till revision. Lämpliga färgämnen för vissa varor, afsedda till förtäring, äro angifna i Förteckning V vid denna stadga. (Denna förteckning innehåller lämpliga färgämnen för konditorivaror m. m.)

§ 30. 1. Ämne, som enligt § 29 icke får tjäna som tillsats till vara, afsedd till förtäring, må icke till salu hållas eller försälas, om vid saluhållandet eller försäljningen ämnet genom anvisning angifves vara lämpligt för ändamål (konservering eller dylikt), som enligt nyssnämnda paragraf är förbjudet.

2. Sådant ämne må icke under någon förevändning förvaras eller till något som hälst ändamål användas inom lokal, där vara, afsedd till förtäring, beredes, ej heller i lokal, som därmed står i samband.

§ 31. Ej må vara, afsedd till förtäring, till salu hållas eller försäljas, om den är omedelbart förpackad i papper eller annat omslag, som är färgadt, måladt, glättadt eller tryckt med giftig färg eller annat giftigt ämne, ej heller i folium af annan metall än tenn eller tennfolium, hvars blyhalt är större än 1 procent; dock att detta stadgande ej har afseende å te, inneslutet i originalpackning.

§ 32. 1. Ej må tillverkas, till salu hållas eller försäljas kärl eller redskap för beredning, förvaring eller servering af vara, afsedd till förtäring, såvida kärlet eller redskapet är så beskaffadt, att vid dess användning varan kommer i omedelbar beröring med bly, blyhaltig kautschuk eller färg, eller med emalj (glasyr), hvarur vid en halftimmes kokning med fyra-procentig ättiksyra bly utlöses, eller med legering (förtorning), innehållande mer än 1 % bly, där ej legeringen användts till lödning, i hvilket fall den må innehålla 10 % bly.

2. Kärl eller redskap, som enligt föregående moment ej får tillverkas, till salu hållas eller försäljas, må ej användas eller förvaras inom lokal, där servering åt allmänheten äger rum, ej heller inom lokal, som därmed står i samband.

§ 40. Öfverträdelse af hvad i § 27, § 28 mom. 1, § 29 första punkten samt §§ 30, 31 och 32 är stadgadt, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor; och vare i dessa fall godset förbrutet.

§ 41. Till böter enligt denna stadga må icke dömas, då den felaktige för öfverträdelsen dömes till ansvar enligt allmän strafflag.

§ 43. Hälsovårds- och kommunalnämnder åligger att öfvervaka efterlefnaden af de i § 29 första punkten samt §§ 30, 31 och 32 gifna föreskrifter. Där nämnden icke förmår genom tjänliga föreställningar verka rättelse vid förefallande missbruk, bör nämnden om förhållandet göra anmälan hos vederbörande polismyndighet.

Enligt § 24 af kungl. hälsovårdsstadgan kunna nya eller ytterligare föreskrifter i afseende å allmänna hälsovården i stad utfärdas, sedan förslag därom väckts och pröfvats af hälsovårdsnämnden samt antagits af stadsfullmäktige (eller allmän rådstuga) och gillats af Konungens befallningshafvande. Såsom ett exempel på dylika stadganden skall här nedan redogöras för *Öfverståthållareämbetets kungörelse den 11 april 1905* angående särskilda hälsovårdsföreskrifter för Stockholm *angående dels*

slakterier, dels handel med vissa lifsförnödenheter, deras förarbetande, förvaring m. m.

I afseende på matvaruhandeln gälla §§ 2—7 för en hvar, som i Stockholm eller å dess område idkar handel med bröd, konditorivaror, mjölk, mejeriprodukter, kött, fläsk, färsk fisk eller grönsaker eller för försäljning bearbetar, förvarar eller transporterar sådana varor. Lägenhet med därtill hörande lokaler, som är afsedd för sådan rörelse, får ej därtill användas utan att ha blifvit och fortvarande vara godkänd af hälsovårdsnämnden. Lägenheten skall vara sund, ljus, rymlig och ändamålsenligt inredd samt tillfredsställande ventilerad; golf, väggar och tak skola vara anordnade, så att de ständigt kunna hållas i rent och snyggt skick. Lägenheten får icke användas för annat ändamål. Den i och för rörelsen sysselsatta personalen skall städse iakttaga snygghet och renlighet med afseende å såväl egen person som klädedräkt. Som omslag för matvaror får ej användas tryck- eller skrifmakulatur, ej heller annat material af oren beskaffenhet. Ämnen, som kunna bibringa födoämnen främmande lukt eller bismak eller påskynda deras förskämning eller på annat sätt göra dem skadliga för hälsan eller till människoföda otjänliga, få ej förvaras i samma lägenhet som födoämnen.

Vidare meddelar den nämnda kungörelsen föreskrifter angående råämnenas eller de färdiga produkternas förvarande i bagerier (§ 8), angående handel med mjölk och grädde med noggrant formulerade villkor för tillåtelse att sälja »barnmjölk», »kontrollmjölk» (§§ 9—14), angående handel med kött och fläsk (§§ 15—16), angående transport af födoämnen (§ 17) och angående handel med födoämnen å öppen plats (§ 18). Slutligen meddelas straffbestämmelser (böter från och med två till och med ett hundra kronor).

I flertalet städer och andra tätbebyggda samhällen torde redan nu finnas särskilda ordningsföreskrifter rörande slakterier, mejerier o. d. Dessutom äro dylika inrättningar föremål för förste provinsialläkarnas särskilda uppmärksamhet vid deras årliga inspektionsresor.

Tyskland.

På grund af talrika klagomål öfver en del arbetsmetoder inom tillverkningen och beredningen af vissa allmänt använda förbrukningsartiklar och därvid förekommande förfalskningar tillsatte Reichsgesundheitsamt år 1877 en kommitté af läkare och kemister för att studera dessa metoder och

förfalskningar, för att påpeka de faror, som däraf kunde för det allmänna hälsotillståndet uppkomma, och för att anvisa sättet att förebygga dessa faror. Denna kommittés arbeten, som lämna god ledning vid bedömandet af den tyska lagens verkningsområde, rörde kött, korf, mjölk, smör, sockerbagerivaror, socker, choklad, kaffe, te, öl, vin, mineralvatten, lysoljor, tyger, mattor, färger, leksaker, glaserade lerkärl, köks- och andra hushållsartiklar af metall och emalj. Kommittén påpekade de gällande lagbestämmelsernas otillräcklighet och framhöll behovet af verksammare såväl förebyggande (preventiva) som hämmande (repressiva) åtgärder, än de dittills vidtagna.

Lagen af den 14 maj 1879 blef häraf en följd. Dess första del, §§ 1—7, omfattar de preventiva, dess senare del, §§ 8—17, de repressiva bestämmelserna. Denna lag ställer under myndigheternas kontroll all handel med närings- och njutningsmedel, leksaker, mattor, färger, mat-, dryckes- och kokkärl samt lysoljor, och ger åt polismyndigheterna rätt att hos handlande för undersökning uttaga prof af varuslag, som i lagen afses, hvarjämte stadgas, att genom särskilda kejserliga förordningar förbud kan utfärdas mot tillverkning, saluhållande och försäljning af närings- och njutningsmedel af viss angifven beskaffenhet äfvensom af en del förbrukningsartiklar af viss angifven art. Vidare kan på samma sätt förbud utfärdas mot tillverkning, saluhållande eller försäljning af ämnen, afsedda för förfalskning af närings- och njutningsmedel, och slutligen stadgas straff i form af böter eller fängelse för förfalskning af närings- och njutningsmedel äfvensom för saluhållande eller försäljning af förfalskade varor af ifrågavarande slag. Äfven försök till förseelser mot lagen äro straffbara.

För kontrollen öfver lagens efterlefnad upprättades på skilda orter i tyska riket laboratorier, under ledning af särskildt för ändamålet utbildade näringsmedelskemister, och infördes en institution af sakkunnige, förtrogna med tillverkningen af de i lagen afsedda varorna. Emellertid visade det sig, dels att polismyndigheternas åtgärder vid tillämpningen af lagen framkallade upprepade berättigade klagomål från näringsidkarne, och dels att de föreskrifna kontrollbestämmelserna ändock icke voro likformigt och tillräckligt effektiva. På grund häraf utfärdades tid efter annan, äfven under de senast förflutna åren, föreskrifter, afseende att undanröja dessa missförhållanden, utan att de med lagen åsyftade fördelarna till fullo synas hafva uppnåtts.

Belgien.

Den belgiska lagen af den 4 augusti 1890 rörande förfalskning af lifsmedel berättigar regeringen att reglera och öfvervaka tillverkningen och handeln med närings- och fodermedel, dock endast med hänsyn till den allmänna hälsovården, i syfte att förhindra svek och förfalskningar. Lagens ändamål är att stödja kommunernas verksamhet i här berörda afseenden genom statens medverkan på grundvalen af en verksam och ständig kontroll öfver handeln med lifsmedel och andra i lagen afsedda varor. Samma lag belägger förfalskning af läkemedel och droger med samma straff som förfalskning af näringsmedel och stadgar stränga straff för brott mot lagen.

En af de bestämmelser i denna lag, som blifvit lifligast omstridda, är den, som ger åt de myndigheter, som hafva att vaka öfver lagens efterlefnad, tillträde till alla de lokaler, som äro afsedda för försäljning af näringsmedel äfvensom till för allmänheten icke tillgängliga lokaler för tillverkning eller beredning af näringsmedel.

Danmark.

Lagen af den 1 april 1894, som upprepade gånger blifvit förnyad, senast år 1903 för en tid af 7 år, berättigar justitieministern att för en kostnad af 8,000 kr., sedermera 10,000 kr., årligen låta upprätta ett kemiskt laboratorium, för sådana undersökningar af lifsmedel, som åt det samma anförtros af domstolar, polismyndigheter eller hälsovårdsnämnder. Ministern får vidare befogenhet att genom förordning bestämma de tillåtna gränserna i fråga om beredning af vin och spritdrycker. Dessutom stadgar denna lag straff för förfalskning af näringsmedel och för saluhållande af förfalskade sådana.

Frankrike.

Lagen af den 1 augusti 1905 angående förhindrande eller undertryckande af svek vid varuhandeln i allmänhet och af förfalskning af närings- och njutningsmedel och jordbruksprodukter kompletteras genom en förordning af den 31 juli 1906, i hvilken lämnas föreskrifter angående de myndigheter, som skola uttaga prof af i lagen afsedda varor, samt angående tillträde till handlandes m. fl. lokaler. Vidare innehåller denna förordning bestämmelser angående laboratorier för undersökningarna och

tillkallandet af särskilda sakkunniga, när så fordras. I förordning af den 1 augusti 1906 lämnas utförliga och noggranna föreskrifter angående uttagande af profver af olika slag af närings- och njutningsmedel.

Den ifrågavarande lagen har till ändamål att möjliggöra bestraffandet af hvarje svikligt förfarande i varuhandeln men att lämna åt särskilda förordningar att sörja för detaljföreskrifterna i fråga om hvarje särskildt slag af bedrägeri på detta område. Man tog till utgångspunkt den belgiska lagen af den 4 augusti 1890 och sammanförde dessutom en del äldre bestämmelser i strafflagen och andra lagar, som dels voro riktade mot vissa leveransbedrägerier, dels föreskrefvo straff för förfalskning af närings- och njutningsmedel. Man satte dock ej samtidigt ur kraft vissa nyare speciallagar rörande försäljningen af ett flertal olika varor, såväl närings- och njutningsmedel som andra, hvilka lagar redan hunnit vissa välgörande verkningar.

Att här ingå på en närmare redogörelse för den franska lagens innehåll synes på grund af lagens synnerligen omständliga och omfattande beskaffenhet icke vara lämpligt.

Af det ofvan anförda torde framgå, att vårt land redan i lagar och förordningar, gällande dels för hela riket, dels för städerna och slutligen för vissa städer eller andra tätt bebyggda orter, äger såväl beaktansvärda föreskrifter i fråga om lifsmedels förarbetning, försäljning och förvaring som straffbestämmelser i fråga om förfalskning af lifsmedel.

Klart är att detaljerade bestämmelser icke kunna utfärdas att gälla för hela riket. Redan vår hälsovårdsstadga är uppdelad i för stad och landsbygd skilda kapitel, men den ger ju öfverallt de kommunala myndigheterna möjlighet att i afseende på bland annat slakterier, korffabriker, mejerier, matvaruhandel m. m. utfärda bestämmelser, i den mån sådana af Konungens befallningshafvande fastställas.

De utländska lagar, som ofvan refererats, torde knappast i och för sig vara mera effektiva än de bestämmelser, som vi äga i nu omtalade hänseenden, om också i vårt land icke finnes någon speciell lagstiftning angående näringsmedel.

De »exakta bestämmelser rörande renhetsbegrepp och tillättna halten af vissa inblandningar i olika varor», som motionären framhåller såsom önskvärda, torde rörande vissa närings- och njutningsmedel kunna med-

delas, men i fråga om de flesta lifsmedel torde detta vara otänkbart redan på den grund, att hvardagsspråkets beteckningar för dylika handelsartiklar icke äro och icke kunna vara så noggranna, att de precisera den ena eller andra varan med afseende på dennas sammansättning och öfriga egenskaper, så som sker exempelvis i fråga om läkemedel, rörande hvilka gällande farmakopé föreskrifver noggranna bestämmelser i afseende på sammansättning, frihet från tillblandningar m. m.

Slutligen måste en lagstiftning i motionens syfte för att varda effektiv innehålla bestämmelser om *kontrollen* å födoämnen etc., öfver deras förarbetning, försäljning o. s. v. Införande af en dylik kontroll är förenadt med stora kostnader och torde därför knappast kunna anordnas utom i våra större städer, som ju sedan länge äga i stort sedt tillfredsställande kontrollanordningar. Skillnaden mellan befolkningsförhållandena och samfärdsmöjligheterna i vårt land å ena sidan samt de stora kulturländerna å andra sidan gör dessutom, att den ofvan refererade utländska lagstiftningen knappast är tillämplig hos oss i fråga om möjligheten af att anordna en effektiv kontrollapparat, verksam inom skilda delar af vårt vidsträckta land.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att herr E. O. V. Wavrinskys i Stockholm förevarande motion icke må till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 3 april 1908.

På utskottets vägnär:

KNUT KJELLBERG.